

Andrzej Wiśniewski

"Ustalenie ojcostwa małżeńskiego w polskim prawie rodzinnym, w polskim prawie międzynarodowym prywatnym i procesowym", B. Walaszek, Kraków 1962 : [recenzja]

Palestra 7/10(70), 65

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dla prowadzenia planowej działalności państwowe osoby prawne mają obecnie zdolność specjalną w zakresie prawa cywilnego. Zdolność tę można by pojmować w taki sposób, że jest to zdolność prawna + zdolność do czynności prawnych (zakres umocowania organów, uznanie organów). Natura tej zdolności przedstawia się: 1) jako specjalna funkcja związana z celem szczególnym utworzenia osoby prawnej (wynikającym z aktu o jej utworzeniu), jako przejaw celu ogólnego, wspólnego dla państwowych osób prawnych, który to cel jest znów podporządkowany racji art. 3 p.o.p.c. (art. 5 projektu k.c. z 1962 r.) oraz 2) jako szeroki w zasadzie zakres praw i obowiązków oraz czynności prawnych.

Nieważność i bezskuteczność w zakresie zamierzonych skutków powinna dotknąć czynności sprzeczne z celem wynikającym z aktu o utworzeniu osoby prawnej, jeśli czynności te dokonane były rozmyślnie. Do pozostałych czynności naruszających ten cel należałoby zastosować środki łagodniejsze, zapewniając we właściwy sposób bezpieczeństwo obrotu i wprowadzając odpowiedzialność organów (i innych funkcjonariuszy) osoby prawnej i jej jednostek nadrzędnych. Cel utworzenia osoby prawnej (źródło zasady zdolności specjalnej) powinien ograniczać nie tylko własne uznanie osoby prawnej, lecz również uznanie organów jednostek nadrzędnych.

B. Wałaszek: *Ustalenie ojcostwa małżeńskiego w polskim prawie rodzinnym, w polskim prawie międzynarodowym prywatnym i procesowym. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozprawy i studia — tom XLIX. Kraków 1962 r., s. 268.*

Współczesne ustawodawstwa normują ustalenie pochodzenia od ojca dzieci urodzonych w małżeństwie inaczej niż ustalenie pochodzenia od ojca dzieci urodzonych poza małżeństwem.

Zatarcie różnic w sytuacji prawnej między dziećmi z małżeństwa a dziećmi pozamałżeńskimi w państwach socjalistycznych nie doprowadziło do ujednoczenia sposobów ustalenia pochodzenia od ojca dzieci urodzonych w małżeństwie lub urodzonych w pewien czas po ustaniu lub unieważnieniu małżeństwa oraz pochodzenia od ojca dzieci urodzonych poza małżeństwem. Konieczność zachowania tego różnicowania ma głębokie uzasadnienie. Wypływa ono z istoty małżeństwa, na którym oparty jest ustrój rodziny, tej podstawowej komórki społecznej.

Ustalenie ojcostwa pozamałżeńskiego opiera się w naszym prawie bądź na oświadczeniu rodziców, złożonym w odpowiedniej formie, bądź też na wyroku sądowym. W pierwszym wypadku mamy do czynienia z oświadczeniem woli, z którym ustawa wiąże powstanie określonego skutku prawnego, w drugim zaś z orzeczeniem sądu regulującym — na podstawie stanu faktycznego i przy zastosowaniu obowiązującego prawa — stosunek zachodzący między pozwanym a dzieckiem.

Natomiast w kwestii ustalenia ojcostwa małżeńskiego nasz system prawny rezygnuje zarówno z aktywności zainteresowanych osób, jak i ze współdziałania sądu, wprowadza zaś za to swego rodzaju automatyzm w stwierdzeniu tego ojcostwa. Podstawę bowiem ustalenia ojcostwa małżeńskiego stanowi — według art. 42 k.r. — domniemanie prawne, że dziecko pochodzi od męża matki. W ten sposób do ustalenia ojcostwa wystarczy fakt, że dziecko pochodzi od matki, której mężem jest określony mężczyzna.

Przedstawiając zagadnienia związane z ustaleniem ojcostwa małżeńskiego w prawie polskim, autor szczegółowo omawia konstrukcję prawną ustalenia ojcostwa w trybie art. 42 kodeksu rodzinnego w polskich normach prawa międzynarodowego prywatnego, a ponadto problematykę związaną z ustaleniem ojcostwa w polskim międzynarodowym prawie procesowym cywilnego.